

מיכאל יצחק מלך ואברהם פולדמן ה'יד

פרשת חיי שרה, מרחsson תשע"ג   שנה שלושים וארבע, גלוון מס' 5

גלוון זה יוצא לאור בחסות עיריית רחובות, האגף למוסדות העירייה, המחלקה לתרבות תורנית

משמעות המשא והמתן שבין אברהם לעפרון

בפרשת חיי שרה, נעשית העברת המשמות של מרכז סיפורו הראשית מנארהם יצחק אבינו. הפרשה המתחילה בפרטות שרה אמען, עובת לפטירתו של אברהם ומסתיימת ביערכך אלקים את יצחק בענ"י (כח, יא) לקראת פרשת תולדות, הפרשה היחידה בה מרכזה הוא יצחק אבינו.

תחילתה של הפרשה, אם כן, בפטריתה של שרה ובמשא ומtan המופיע בין אברהם לעפרון על רקע אהות הקבר. לא פחות מתשעה עשר פסוקים, מוקדשים בפרשא לתיאור המשא והמתן המפלל בין אברהם לבין עפרון נ"צ נחר חתני, אשר מדבר רשיי' מינן להסיק, כי היה אחד העם בין החתמים ורק כתוצאתה מפנינו של אברהם הנכבד, "אותו הימים מנוח שטר עלייהם" (כח, ידיה יעפרון לשבבי).

נשאלת השאלה, מה ראתה התורה - העיטה לקיצור והימנעות מפרטים רייליסטים בדרך כלל - לפני בזורה וחבה כל כך משא ומtan, לאורה, ארצי וטכני עם אדם מן השוב אשר לא נורט בדף המספר המקרויא כאישיות בעל משימות מיוחדת כל שהאי? היטיב לתאר את השאלה המלכתיים (כח, יז), "למה האoxic בכל הספר זה? מה יושיעו ספרו זה לTORAH ולתעדות?".

וחול עסקו רבתה בשאלת זו ונתנו מספר הסברים מעניינים. התשובה הדזינה ביותר, מבקשת לראותם במעשה קניין "מערת המכללה" - סמל לראשת התיאשנותן בארכ ישראלי וקראה היסטורית-משפטית ברורה לכוכנות בארץ הקודש. באשתי רבה (כח, יז): "אייר יקן ביר סיון: זה אחד משלשות מקומות, שאין אמות העולם יכולם לכך נדך מקסטי והוא בא ברקע הארץ נספוק, ועתה, שבו עם כנסיתה של רבקה לאוהל.

ה"אמן עזריא" (כח, יט) אף מוסיף לכך נדך מקסטי והוא בא ברקע הארץ נספוק, ועתה, שבו עם כנסיתה בארכ הארץ יושת הארץ.

נימוק נוסף ומעניין נותן ה"אמן עזריא" (שמ) בדרכו התמציתית: "ליקים זכר hi אל אברהם, להיות לו לטלה". כולם, הארוכה התורה מתיאור רכישת "מערת המכללה", כדי להראות את תחילת התגשומות הבתורות שניתנו לאברהם (יב, ז): "לויאך את הארץ הזאת" ובברית בין הבתרים, הבתורות למלחה וממלotta, לארץ כוכבי השמים ולירוחת הארץ. מלבדו, שכבר בחייו הוכר אברהם כ"ישיא אלקים" בארץ (כח, ז) וככה ב- "אנאלה שמק ויה ברכה" (יב, ב). כבר בחייו זכה בתחלת ירושת הארץ.

ובסתירה מוחלטת להסביר זו, יש הוראים במעשה עפרון דוזקאו את אחד הניסיונות המתגרים שעתנסה בהם אברהם, ומתהמתה של פרשה זו להראות את גודלו של אברהם על "אנאלה שמק" (יב, ב) ו- "יקום התהalk בארץ" כי קל אונגה" (יג, ז), ובין המצעיות הארץ-ישראלית ואולי אף המשיפה של ניחול משא ומtan של בחרור היכשווה בין שווים, עם טכני, עס-הארץ ואחד האדים, תנ"ז מורה למצוות ארבע אמות לנחתת קבר. מה ורחק יונתני לך ולוטעך אתיק את ארץ נערק" (יג, ח) מ- "איך אם אתה לשקען, נתני סוף השודה לך מני ואקברת את מני שמה" (כח, יט).

ובעמידה זו של ניסיון האמונה אל מול המציאות והחרברתית השונה כל כך, רוא חיל את חשיבות הפרשיה.

יצחק מלך

ראש חדש כסלו יהיה ביום חמישי הבאלי"ט
המול יהיה ליל רביעי, שעה 3, 25 דקות ועשרה דקות

גלוון זה מוקדש ע"י הרוב אברהם פוס ורعيתו שייחיו לעין הסב, הרה"ח ר' יהוחה ביר מאיר פוס צ"ל, נלב"ע ב' בכסלו תשלא"ג
כמו כן, מוקדש גלוון זה ע"י ר' משה פרידמן נ"י, מנהל דפוס ש.ה.
לע"נ האב, ר' חיים ביר משה פרידמן צ"ל, נלב"ע ל' במרחsson תשנ"ט
תנכ"ה

חדשנות כנען / עורך: נפתלי ערי

משא ומtan לרביות קרקע
아버ם העברי, מנהל משא ומtan עם עפרון החתני,
לרכישת "מערת המכללה".

כתבנו אשר בדק במנהל המקורען, מצא, כי שדה המכללה והמערה שבתוכו רושומים בעבודתו של עפרון החתני. אברהם מבקש לקבור את שרה, אשר נפטרה ביג' מאה עשרים ושבע שנים, ב"מערת המכללה" - מקום בו נקברו אדים ומושא. אברהם פנה לבני חת בפניה לעפרון, על מנת שהוא יסכים למכוור לו את השדה והמערה.

עפרון, שבדרכו כלל, איינו נחشب לנכבד בקבב בני חת, מונה באותו יום לאחד המנהיגים ואות כיוון שאברהם נזקק לו. חתנים, המכובדים את אברהם ואף כיוון אותו בכינוי "עשיא אלקים", לא רצו שאברהם ינהל משא ומtan עם אחד מפושטי הארץ.

מקורות כלכליים נמסר, שעפרון - למורות חלקת לשונו ואמרותיו כאילו הוא מוכן לתת את השדה והמערה בחינם, מצא הזדמנות להרוויח סכום גדול. בראשותו שאברהם מוכן לשלם כל מחיר, דרש בתמורה לשדה ולמערה, סכום של "ארבע מאות אלף כס", עובר לשוחרר, שהוא סכום גדול מאד.

דרש זר

מההדרש לפרשת חי שרה

בראשית רבבה, פרשת חי שרה, פרשה ס, טז - "יעיבאה יצחק האוללה שרה אמו" (כד, סז) - אכן מוצאת, כל ימים שהייתה שרה קיימת - היה ענן הקשור על אלה, וכיון שפטה - פסק אותו הענן. וכיון שפטת רבקה - חור אותו הענן. כל ימים שהייתה שרה קיימת - היו דלתות פתוות לרוחה. וכיון שפטה שרה - פסקה אותה הרוחה, וכיון שפטת רבקה - חורה אותה הרוחה. כל ימים שהייתה שרה קיימת - היה ברכה מושלת ביעסה והיה הנר דולק מיליל שבת ועד ליל שבת באלה, וכיון שפטה - פסקו. וכיון שפטת רבקה - חורו. וכיון שפטת שרה שעה עשתה בטורה וקצתה חלפה בטורה, מיד ייעיבאה יצחק האוללה שרה אמו". אמר ר' יקן: למקצת תורה דרך דרך, שאם יהיה לאדם בנים גדולים - יהיה משיאן תחילת ואחר כך נשא לאשה. ממי את למד? מבארם, תחילת "יעיבאה יצחק" ואחר כך "יעיבא אברהם ניקח אשה ושם קטורה".

לקוראים: מאמרים המופיעים ללא ציון שם הכותב, נכתבו על ידי חברי המערכת

חברי המערכת: הרוב אברהם פוס, משה רוט, נפתלי ערי, יהודה מליק
הערכה בסיטואטיבי ארכוי כולל "ידי ברודמן" ללימודיו הוראה ודיניות, בית ספריא, רחובות
טלפון: 08-9412048
אתרנו באינטרנט: www.pirsuma.com/siach
הדף: דפוס ש.ה. רחובות ט. 08-9475106

פעולות לטוח ארון

הפרשה פותחת בסיפור קנייתת "מערת המכפלה" על ידי אברהם והוא, כהידע, מאמץ לקנות את הארכות קבר - את מערת הקבורה עצמה ואת כל השטח מסביב להריה כי למותה הבתולה שורעו יירוש את הארץ, ורצה אברהם לעשות את השטדלו לסייע זאת. הוא קונה שטח בארץ, שבמרכזו מערה קבורה, והזוקן מערה כזו נשמרת לאורך ימים ייכלה לחות הכהה על בעלות במקומות. אנשים חיים ייתן להגלה, אך לא קברים האמורים להישאר לפחות במקום (אלא, אם כן, מבעניהם מעות התנטקות...). מקום כזה מהוווה הוכחה לעתיד, שיש כאן בעלות, אך פסול בשידוך זה. אולי מכך אמרו המשיחים מישר עירוי (שם, פסוק יח) - לעיני נכדי העיר, لكن פסורת התורה: "יעייקם שׂוֹה עַפְרוֹן אשר במכפלה... השדה והמערה אשר בו, וכל העץ אשר בשדה, אשר בכל גָּלָל סִבְבֵּן" (ככ, ז). יש אכן שטר מופרט מאד, חווה ברור, שלא ניתןفتح לטעתות נגד. החווה נכתב "ילעדי בני חות, בכל פאי שער עירוי" (שם, פסוק יח) - לעיני נכדי העיר, لكن יש להזוהה תוקף רשמי.

אתרי שדאג לקבורות אשתו, הוא מחפש ומוצא אשה לבנו יצחק, שהוא כבר בן ארבעים ("ירוק זקן" במושגים שלנו...), כי יצחק צריך להמשיך את השושלת. לשם כך, עליו למצוא כלה כתוב, שהרא אmons נתן מתנתת כלכלית לבני הפלשיניס ואינו מקփ את בכיותיהם. אבל הארץ - מושך הארץ רק לצחק. רואייה ולמן גם כאא מאירקה התורה בסיפור המשעה. כדרכו זכוונו של אבי המשפה לקבע את היירושה. לכן, מעשה של אברהם - רוקן, ואנו לבני הפלשיניס או לישמעאל, לבוא בטעתה שטפירים על רבקה, מיסיקים אתם על מידת התאמתה לצחק, היא אחת מהמידות המאפיינות אתם עם ישראל. כיון, הקפיד אברהם ממד להביא את האשוה לאוזן כנען, כדי שיצחק לא יצא מהארץ המובחרת. התורה מפרטת את נזום העבד (ככ, לג-טמ),

"מִתְרָם"

סימנים בדרן

כאשר ניגב אליעזר - עבר אברהם - בפתחי ארים נהרים, הוא מבקש מהקביה שיעור לו למצוא את האשוה המתאימה לצחק, בעורת סימן: "זיאמר: כי אלקי אֲדֹנֵי אֶבְרָהָם... והיה הנערה אשר אֲלֵיהָ הַשְׁיָה נָכְךָ וְאַשְׁתָּה, וְגַם גַּמְלָךְ אַשְׁקָה אָזְתָּה הַבְּחָקָה לְעַבְךָ לִצְחָק" (ככ, י-יב).

לאחר מכן, מעשה זה של אליעזר עומד בניגוד לאיסור תורה מפורש - "לא תנחש" (ויקרא יט, כ): חיל עמדו על כך ובמבט ראשון נראה, שלדעומם עבר אליעזר על האיסור. הגمرا (חולין זח, ב) מביאה ציטוט בשם רב, שאומר: "יל' נחש (=נירוש) שאיש פָּאַלְעָזֶר עַבְדֵּבְּ אֶבְרָהָם וַיַּוְנַּטְנָהּ בְּשָׂאָל - אַיְלָה נָחָשׁ" ככלומר, אם מושך שלו שעה אליעזר עבר אברהם ווונטן בן שאול. אלום, הריש טוען, שפני הדברים אינם כך. לפי הרין, אסור "לא תנחש" שיק רכן כאשר אדם מתנה את התנהגוותו בסיכון הוא... דמליך מקום, פעים יש דלנסין (כדי למסות אותו) סייעו ("צדקת הצדק", לט.).

תיקן, שום כאן יש להפעיל את ההגין ולהשופט מתי יתכן שישו מה השמים כדי לנסתו ומתי זה הכר לא סביר... איתי וייס

"וַיַּחַד לְצָעֵר"

אברהם את כל אשר לו ליצחק - ומה נתן לי? רבי יהודה ורבי חמיה: רבי יהודה אומר, בכורה נתן לו, פענן שטאמר (כח, ה): עינן שטאמר את בוכרות לעקב. רבי חמיה אמר, ברכיה נתן לו, עינן עינן שטאמר (ככ, כח): "וַיַּיְמַן לְלַעֲקָב". עמד יצחק לבך את עקב אמר, מקום שפסק אבא - ממש אני מתחול". משמע, שיצחק קיבל מאברהם את ההנאה הרווחנית, את ברכת אברהם, את הבכורה כמנהג, ואילו בני הפלשיניס גשימים. מה מפטרו של אברהם בתקופה זו? אומר היטולות יצחק" (בנו של רבי יוסי קארו): "וַיַּשְׁלַח מַלְעָמָת יְצָחָק בְּנֵי - לְפִי שישאר המקום ליצחק". ככלומר, אברהם מבקש לפנות את הדוד ליצחק, לחudit בעולם שיצחק הוא היושר של הדוד. דבר זה העמד בתשורתו, לכוונה, למה שנאמר קודם לכן (כח, יט): "וַיַּעֲרֹר הַדָּבָר" מאד בעי' אברהם על אוזן בני, כאשר שרה מבקשת לשלוח את שמעאל ואילו אברהם מודיע שישמעאל גשימי. ירושם יוצקק.

ניתן אולי ללמוד מכך הביט משמעוני. כאשר המחק מוציא במקומות (בנדון דין), אברהם מול יצחק ושמעאל, יונתן לצפות כי להשפעה המשותפת של המחק, יהוד עם אותו חלק חיובי בקבוצת המתחכים, תשפיע על התלמידי הפחות-חיובי. לא כן הדבר, כאשר ליבור את בן האחבה על פני בן השנואה ה'בקב' (ראה טהדרין טז) נאמר: "וַיְהִי בַּיּוֹם הַנְּחִילָה אֶת בְּנֵי אֶשְׁר יְהִי לְאָתָה יְהִי לְאָתָה יְהִי לְאָתָה)". ואכן, וכן המודדים?

יש להבין, מה נתן אברהם ליצחק ומה נתן לבני הפלשיניס. המודרש (דברים רביה יא, א) מפרט מה נתן אברהם ליצחק: "וַיַּעֲשֵׂה אֶבְרָהָם וַיַּזְלִל אֶת הַדָּן לְפִי הַמְּרוּבִים הַשְׁלִילִים".

נפטלי יערי

שלכורה חזר על דברים ידועים לנו, כדי שנראה ובכן, שעיקר נאות פון לשכnums שלשות את רבקה לצחק ולא ההפנה. הוא עשה זאת בטוחם ממד ואין כאן המקום להאריך בהריה. בספרים מודגשת, שרבeka השבימה ללבת עם העבד, לא כפוי עליה ולא מכו אותה. לכן, אין כל פסול בשידוך זה.

ובסוף הפרשה, מספר על נישואי אברהם בפעם השלישייה. אברהם איש פאסיב, אלא "עוֹזֵר" לקביה לקיים את ההבטחה: "יָבֵן קְמֹן גּוֹים" (ז-ד). עד הנה לדו לו רוק שמעאל ויצחק ואין די בכך. לכן, כל עוד הוא רוק שכך הרבה הבהב בנים - יש ריבוי ההבטחות ומולדעד אברהם ווים, וכישר הרבה בנים. יורשים. לכן, אברהם יודע, שrok ביצחק יקרה לו וזה ולמן מבהיר הכתוב, שהרא אmons נתן מתנתת כלכלית לבני הפלשיניס ואינו מקփ את בכיותיהם. אבל הארץ - מושך הארץ רק לצחק ושולח את שאור בני לארצית מסביב, שם יש די מקום גם להם. רואייה ולמן גם כאא מאירקה התורה בסיפור המשעה. כדרכו זכוונו של אבי המשפה לקבע את היירושה. לכן, מעשה של אברהם - רוקן, ואנו לבני הפלשיניס או לישמעאל, לבוא בטעתה שטפירים על רבקה, מיסיקים אתם על מידת התאמתה לצחק, היא אחת מהמידות המאפיינות אתם עם ישראל. כיון, הקפיד אברהם ממד להביא את האשוה לאוזן כנען, כדי שיצחק לא יצא מהארץ המובחרת. התורה מפרטת את נזום העבד (ככ, לג-טמ),

מנחים אדלשטיין

3. הקליפה הלבנה הנמצאת במרכז התפוצה בין הפלחים (כ민 חוטים), דינה כמעין פירות, שבוה ישנה המחלוקת בין "משנה ברורה" וה"חוזון איש" (וחובה בשבעות הקודמיים).

ב. ניר של גבי נקניק או גבינה צהובה - הרוב משה פיינשטיין (או-ה-ד, סימן עד - בדור, סעיף ח) פסק, שדייש בחלוקת פירות ואין להסירו אלא בסמוך לטעודה ולא לאחר זמן. אמנם, יש פסוקים שכתבו, שעניינה ניר מבוחץ - תמיד שם עטיפה עליה, אפילו כאשר העטיפה דבוקה. לכן, אין זה שם בדור כלל ומותר להטירה - איפלו לא בסמוך לטעודה.

ג. ניר שבתתית העוגה - ה"אורחות שבת" (שם, קט) כתוב שמותר להסיר הניר הדובק בתחתית העוגה, אף שלא בסמוך לטעודה, כיון שעוגה והניר שתוחקיה - ניכרים ממד זה מה והרי זה כמסיר את העוגה מתבונתת האפייה.

ד. תווות של גבי חלה - ה"אורחות שבת" (שם, קי) כתוב שם בא להטירה שלא סמוך לאכילה כלל - מותר רק כאשר מסירה עם חלק מהחלקה, שבוה אין יכולו אף ליחסון איש". אמנם, אם בא להטירה **בسمוך** לטעודה, כתוב ה"אורחות שבת" (שם, העשרה כה), שלכורה זה תלי במחולקת שבין "משנה בורה" וה"חוזון איש" (וחובה בשבעות הקודמיים).

1. אם הקליפה הלבנה מקופה את כל הפירות, יש בכך ג' מקרים: אל הפירות מבלי להטירה, דינה כאשר קליפת פרי ומותר להטירה בסמוך לאכילה.

2. קליפה לבנה בכמות מועטה, אשר רוב בני האדם - אינם מקידים להטירה, נחתבת חלק מophageי והוא אין בזה איסור בדור כל. והטורי ה"אורחות שבת", שכן הדין בחוטים שעל הבנה.

פינת הדילכה

מלאת בדור בשבת (ט)

למדון, שה"משנה ברורה" וה"חוזון איש" נחלקו, האם מותר להוציא בידו את הגערנים שבתוכן הפירות, לפני שאכל את הפירות עצמו. לדוגמא: גרעין שזון, שה"משנה ברורה" - מותיר, האם אם מוציא את הנגרן כדי לאככל לאלטף, וה"חוזון איש" - אסור, אפילו ואוכל לאלטף. לפי ה"חוזון איש", יש לאככל את הפירות עצמו ולא להוציא את הנגרן לפני אכילת הפירות.

הפעם נשarra הקליפה לבנה על גבי הפירות, לבנה על גבי הפירות, לבנה על גבי חלה.

א. תפוז - ה"אורחות שבת" (פ"ג, ז) כתוב, שגם לאחר קילוף:

אם הקליפה הלבנה מקופה את כל הפירות, יש בכך ג' מקרים: אל הפירות מבלי להטירה, דינה כאשר קליפת פרי ומותר להטירה בסמוך לאכילה. קליפה לבנה בכמות מועטה, אשר רוב בני האדם - אינם מקידים להטירה, נחתבת חלק מophageי והוא אין בזה איסור בדור כל. והטורי ה"אורחות שבת", שכן הדין בחוטים שעל הבנה.